

Participarea teatrului românesc la Festivalul Goldoni de la Veneția s-a transformat într-un veritabil triumf. Spectacolul Bădăranii, prezentat de Teatrul Național „Ion Luca Caragiale”, a obținut un deosebit succes de stimă și de public. Marile ziare italiene au publicat, a doua zi după premiera venețiană, emoționante rînduri de elogiu, atît la adresa actorilor, scenografului și regiei, cît și a teatrului românesc, în general.

De o frumoasă apreciere s-au bucurat și comunicările ținute la Congresul Internațional de Istoria Teatrului, de Ion Marin Sadoveanu și Horia Deleanu. Le publicăm în întregime, nu înainte însă de a face loc cîtorva din cele mai interesante reflecții în presa italiană ale marelui succes înregistrat de Bădăranii.

De asemenea, am socotit nimerit — ca o mărturie a entuziasmului stîrnit de jocul actorilor noștri — să reproducem fotografia Eleonorei Duse, scumpă amintire dăruită de Adolfo Zajotti, unul dintre conducătorii Bienalei din Veneția, colectivului Teatrului Național din București.

Toate acestea au caracterul unor prețioase documente de istoria teatrului românesc.

În numărul viitor, însă, vom reveni cu unele mărturii ale oamenilor noștri de teatru care au fost la Veneția, pentru a împlini astfel comentariul acestui memorabil turneu.

Din opintile presei italiene

„Bădăranii” lui Goldoni cu actorii din București

Teatrului Național român și regizorului-traducător Alexandrescu meritul de a fi rămas credincioși spiritului și ritmului specific al capodoperei goldoniene — Foarte viu succes.

Teatrul Național care poartă numele celui mai mare comediograf modern al Romîniei (autor printre altele, al *Scrisorii pierdute*, reprezentată de același colectiv la Festivalul de la Paris din anul trecut) e cel mai însemnat dintre cele 35 de teatre stabile ale Republicii Populare, dintre care opt funcționează numai la București.

Teatrul de proză — cum ni s-a spus în cursul conferinței de presă — are tradiții relativ recente. Actul său de naștere datează de acum un secol și jumătate. Cel mai mare teatru din București (acela în care funcționează colectivul Naționalului care a jucat aseară în *Bădăranii*) a fost construit în 1852. Metastasio, Goldoni și Alfieri au fost printre cei dintâi mesageri care au făcut să răsunе glasurile lor în noul teatru bucureștean. Fidelitatea față de Goldoni a fost constantă de pe atunci. Și astăzi, *Hangița*, *Posacul binevoitor*, *Uăduva isteăță*, *Mincinosul*, *Slugă la doi stăpîni* etc. figurează în repertoriul multor ansambluri stabile. Datorită Naționalului „I. L. Caragiale” se adaugă acum *Bădăranii*. Și, împreună cu Goldoni, mai sînt la loc de cinste, în teatrele romînești, Alfieri, Pirandello, Eduardo De Filippo, Bontempelli și alți autori italieni.

Eleonora Duse, Ermete Novelli, Ermete Zacconi și alți mari actori italieni din trecut au jucat adeseori în România. Acum vreo douăzeci de ani a întreprins acolo un turneu triumfal și compania „Teatrului din Veneția”, condusă de Luigi Ferroni, care număra printre actorii ei pe Carlo Micheluzzi, Baseggio, Seglin, Carli etc. și care a reprezentat cîteva comedii goldoniene.

Dar să venim la *Bădăranii* ascultați la „Grassi”, în traducerea și regia lui Sică Alexandrescu, care, după cîte ni s-a spus, este regizorul cel mai renumit și mai de văză din România de astăzi.

Să spunem imediat că această realizare romînească a *Bădăranilor* ni s-a arătat deosebit de lăudabil și foarte demn îngrijită; foarte frumoase și fidele modelelor secolului al XVIII-lea vestmintele femeiești, precum și acela al cavalerului-servant Riccardo. Ele au fost desenate de Cella Voinescu, iar decorurile lui Siegfried (agreabil *servite*, la schimbări, de trei arlechini care mimează) au fost de plăcut efect și destul de venețiene.

Ni s-a spus că romîna vorbită de actori e bogată în inflexiuni și expresii dialectale, ceea ce sporește pitorescul limbajului și al caracterelor. Scurte și vii comentarii muzicale creează — ca să spunem așa — atmosfera scenelor de deosebit relief. Autorul acestei muzici, Paul Urmuzescu, s-a inspirat din motive rossiniene.

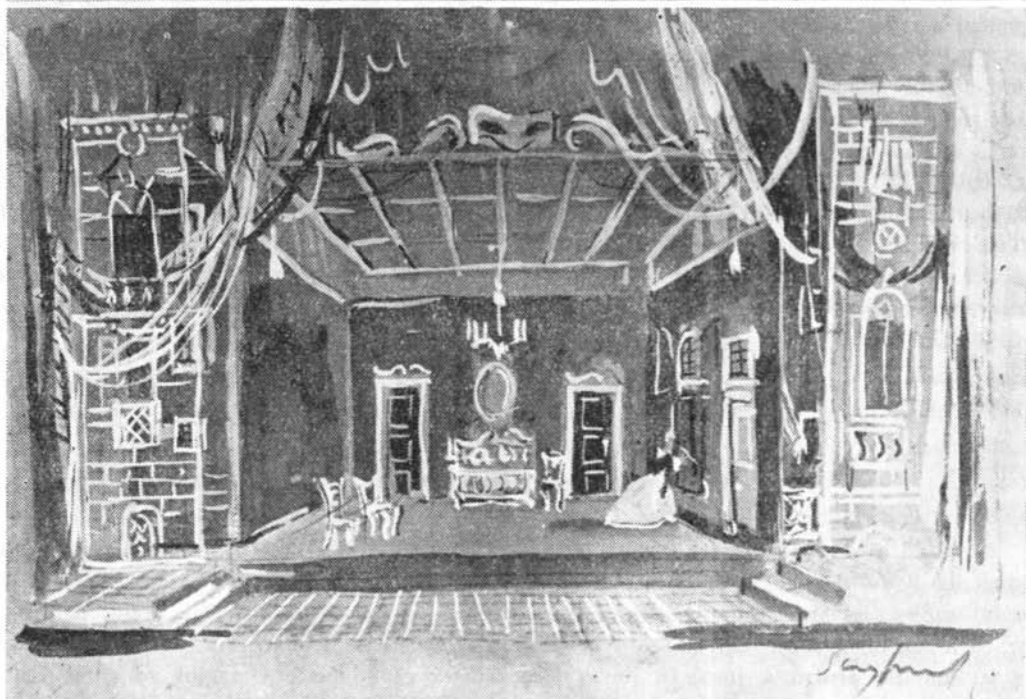
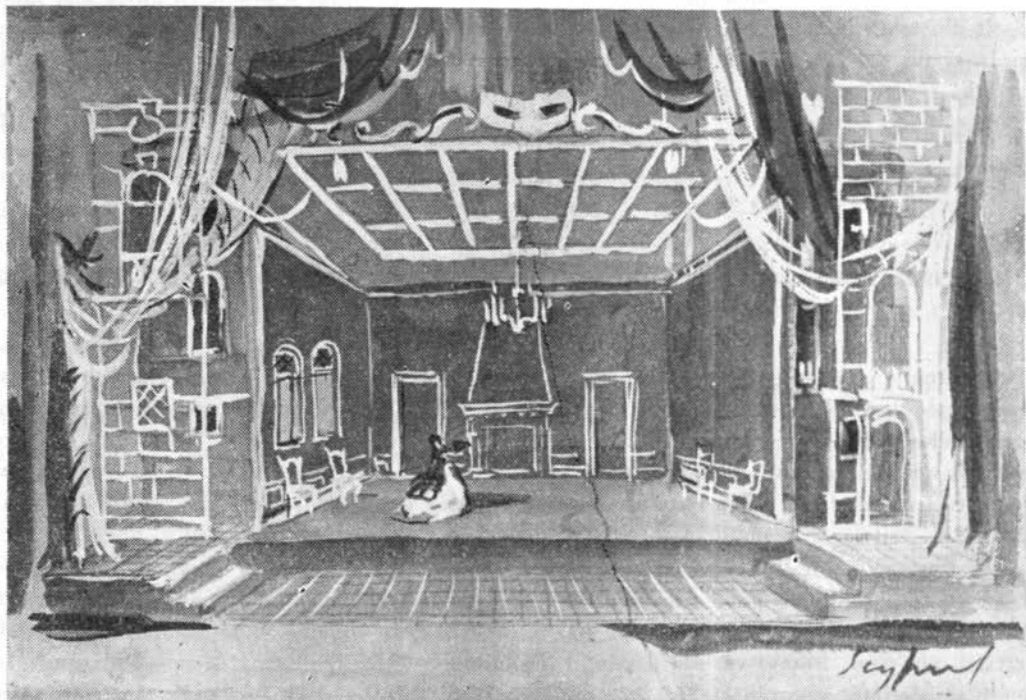
Să recunoaștem meritul lui Alexandrescu pentru scrupulul goldonian cu care a organizat spectacolul, atît ca ansamblu, cit și individual. La drept vorbind, cu un text atît de clar și de armonios, nici nu era cu putință să facă altfel. Poate că acel fel de a vorbi repede, colorat și sonor al actorilor romîni s-a potrivit spontan cadenței venețiene.

Interpreții

De la bun început am notat-o cu plăcere pe Eugenia Popovici (Lucietta). Ce surprinzătoare participare la viața personajului a relevat această actriță micuță, durdulie, cu vocea de soprană ușoară, magnifică mai ales în contrascene! Intrînd perfect în rol, ea îl trăiește în adevăratul sens al cuvîntului. Și să ne gîndim (după cîte ni s-a relatat) că Popovici e deosebit de versată și pentru rolurile dramatice și patetice! În sfîrșit, o Lucietta într-adevăr de neuitat.

O Margarita de un relief simpatic, plină de gingașe și comice nuanțe și pe deasupra frumoasă ca aspect — a fost Cella Dima; de un stil energetic și în același timp grațios a fost Marina, personificată de Silvia Dumitrescu-Timică.

Cît despre interpreții „bădărani”, cvartetul ni s-a părut bine ales. Alexandru Giugaru, caracterizat de un temperament fără îndoială dramatic, s-a dovedit un Lunardo viguros, masiv, plin de o minie expresivă; George Calboreanu — artist al poporului — a compus un Simon de o nu mai puțin viguroasă evidență și nu mai puțin cufundat în grosolănia lui; înțelept comicizat, Maurizio oferit de Marcel Anghelescu; bine schițat în sfioasa lui grosolănie, Canciano, interpretat de Grigore Vasiliu-Birlic, și el artist al poporului. Cîteva

Schițe de decor de W. Siegfried pentru „Bădăranii“

bune note de un patetism comic la Radu Beligan (Filippeto) și o convingătoare, dezinvoltă înfățișare seniorală la Niki Atanasiu (Riccardo).

Repetăm, execuția *Bădăranilor* a fost bine concertată, aerată, în stil de veselie goldoniană : un spectacol amuzant. Și publicul care a înțesat stalul a arătat că gustă mai mult decât din toată inima acest spectacol, pe care nu l-a lipsit de călduroase și repetate aplauze, și la scenă deschisă. Un succes meritat. La sfârșit au fost insistent chemați împreună cu actorii, și regizorul, scenograful și desenatoarea costumelor.

Alberto BERTOLINI

(„Il Gazzettino”, Veneția, 25 iulie 1957)

Surprinzători „I Rusteghi” puși în scenă de Alexandrescu

Românii au adus la Veneția, poate, spectacolul cel mai convingător din câte au fost prezentate la Festivalul goldonian de Bială. După naturalismul iugoslavilor, stilizarea germanilor, expresionismul polonezilor, actorii Teatrului Național din București — care poartă numele marelui comediograf și prozator Ion Luca Caragiale — au reprezentat la teatrul în aer liber de la Palatul Grassi o ediție a *Bădăranilor* care a surprins favorabil nu numai critica ci și publicul, care s-au distrat și au aplaudat îndelung.

Regizorul Alexandrescu a plecat de la o evaluare ortodoxă a „realismului” goldonian și, fără să apese pe efecte și fără a se lăsa sugestionat de ispite intelectualiste, s-a priceput să asambleze un spectacol în care a păstrat intactă muzicalitatea dialogului, creînd un ritm unitar, care a contopit de minune geloziiile celor patru „bădărani” cu subtila istețime a consoartelor lor, mult mai dezghețate decât ei, unite în conjurație pentru a favoriza căsătoria dintre nerăbdătoarea Lucietta și suspinătorul Filippeto.

La exacta măsură a concepției regizorale au adus o contribuție prețioasă interpreții, într-adevăr demni — cu toții — de toate elogiile. La surpriza de a asculta un Goldoni atât de proaspăt și spontan, deloc trădat de diversitatea limbajului și de limitele traducerii, s-a adăugat aceea de a face cunoștință cu o companie ce se mîndrește cu actori de excepțională statură artistică. Ajunge să cităm verva cuceritoare cu care Eugenia Popovici a însuflețit-o pe Lucietta, experiența și eleganța cu care Cella Dima și Silvia Dumitrescu-Timică au întruchipat respectiv pe Margarita și Marina. Dintre actori, impresionantă masca lui Lunardo, splendid sculptat de Giugaru, precum de irezistibil efect a fost comicul cu care Vasiliu-Birlic l-a animat pe Canciano.

Un succes deplin și necondiționat.

„Bădăranții”

(„Il Giorno”, Milano, 25 iulie 1957)

Cronica radiofonică

Cînd în seara de 16 februarie 1760 Carlo Goldoni și-a reprezentat pentru prima dată comedia *Bădăranii*, chiar dacă într-un moment de mare optimism ar fi visat cel mai durabil succes, nu și-ar fi putut închipui că aproape cu două secole mai tîrziu, pentru a celebra cea de a 250-a aniversare a nașterii sale, artiști de valoare vor veni din îndepărtata Romînie pentru a juca, în limba lor, această capodoperă. Omagiul adus lui Carlo Goldoni, grație inteligenței și deosebit de lăudabilei inițiative a Direcțiunii Festivalului Teatral al Bienalei, grație companiilor teatrale străine venite din Polonia și Germania,